HE 110/2026 TUTKIMUS-LAINSÄÄDÄNNÖN SELKEYTTÄMISEKSI

6.10.2026 | HUS-yhtymä | Vesa Mutalahti, juristi, VT, CIPP/E

TIIVISTELMÄ

HUS-yhtymä kannattaa hallituksen esityksessä ehdotettuja lakimuutoksia ja pitää niiden hyväksymistä tärkeänä.

- Tieteellinen tutkimus on välttämätön osa potilaiden hoidon kehittämistä ja terveydenhuollon vaikuttavuuden parantamista.
- On tärkeää, että tutkimuslainsäädäntö mahdollistaa tutkimusten tehokkaan toteuttamisen samalla kun tutkittavien oikeusturvasta ja tietosuojasta huolehditaan asianmukaisesti.
- Suomen tulee säilyä kansainvälisesti kilpailukykyisenä tutkimusympäristönä.
- HUS katsoo, että hallituksen esitys palvelee näitä tavoitteita ja parantaa tutkimustoiminnan edellytyksiä nykytilanteeseen verrattuna.

NOSTOT MUUTOSEHDOTUKSISTA 1/2: HARVINAISSAIRAUKSIEN TUTKIMUS HELPOTTUU

Harvinaissairauksia koskeva toisiolain soveltamisalan rajaus poistaa tutkimuksen esteitä.

- Harvinaissairauksien tutkimuksessa potilasryhmät ovat pieniä, ja tutkimusta on tarpeen usein tehdä kansainvälisenä yhteistyönä. Toisiolain sääntely on mainituista syistä aiheuttanut haasteita harvinaissairauksien rekisteritutkimukselle.
- Ehdotettu toisiolain muutos helpottaa harvinaissairauksien rekisteritutkimusta turvaten samalla potilaiden tiedollisen itsemääräämisoikeuden.
- Muutos hyödyttää suoraan harvinaissairauksia sairastavia potilaita.

NOSTOT MUUTOSEHDOTUKSISTA 2/2: TUTKITTAVIEN LÖYTÄMINEN HELPOTTUU

Saatavuusselvityksiä koskeva sääntely mahdollistaa teknisten saatavuuspalveluiden hyödyntämisen ja lisää yksittäisten potilaiden mahdollisuuksia osallistua kliinisiin tutkimuksiin, kuten lääketutkimuksiin.

- Tutkimusten suunnitteluvaiheessa on tärkeää voida arvioida, löytyykö tutkimukseen soveltuvia potilaita riittävästi.
- Toimivat saatavuusselvitykset parantavat mahdollisuuksia osallistua kansainvälisiin tutkimuksiin.
- Ehdotettu sääntely tasapainottaa HUSin näkemyksen mukaan onnistuneesti tutkimuksen tarpeet ja potilaiden tietosuojan.
- Sääntely on mahdollistavaa, eikä tuo terveydenhuollon palvelunantajille uusia pakollisia velvoitteita.

LAKIEHDOTUKSET POHJAUTUVAT LAAJAPOHJAISEEN YHTEISTYÖHÖN

Hallituksen esitystä on valmisteltu STM:n johdolla poikkeuksellisen hyvässä yhteistyössä tutkimuskentän eri toimijoiden kanssa.

- Valmistelun tueksi koottuun työryhmään on osallistunut kattava joukko viranomaisia, tutkimusorganisaatioita, hyvinvointialueita, yliopistoja, yritysten edustajia ja muita keskeisiä sidosryhmiä.
- Tämän ansiosta esityksessä ehdotetut ratkaisut pohjautuvat laajaan asiantuntemukseen sekä tutkimustoiminnan käytännön tarpeiden ymmärtämiseen.
- Vaikka kaikkia työryhmässä tai myöhemmin hallituksen esityksen lausuntokierroksella esitettyjä ehdotuksia ei ole ollut mahdollista sisällyttää hallituksen esitykseen, lakiehdotukset ovat onnistuneita ja HUS kannattaa hallituksen esityksen hyväksymistä sellaisenaan tai vähäisin muutoksin.